

Prvé písemné zmínky o obci Roudnice a stručná historie

- 1384 – Rudnicz
- 1401 – Rudnicze
- 1436 – Roudnice
- 1560 – Raudnicze
- 1854 – Roudnice

Název je odvozen pravděpodobně od rudného podloží. Jde pravděpodobně o rezavé zabarvení říčky Roudnice, u které byla obec založena.

Počátky osídlení sahají do mladší doby kamenné a doby bronzové. Nejstarší osídlení bylo na pahorcích severně od obce a na mírných vyvýšeninách na jižní straně. Říčka Roudnice v místech dnešní vesnice tvořila v meandrech bažiny.

Nejpozději koncem 14. století vznikla severně od vsi tvrz. První zmínka o Roudnici je z roku 1384, kdy ji držel Beneš z Rýzmburka, jedním z dalších majitelů v roce 1395 byla Anežka z Třebechovic či z Roudnice, manželka Smila ze Šternberka. Jejím dědicem se stal její bratr Hynek Hlaváč z Třebechovic, který prodal roku 1400 tvrz, dvůr a ves Markvartovi z Jeřic. V roce 1406 převzal po Markvartovi plat na oltář v Třebechovicích. Markvartův syn Jan se roku 1421 zúčastnil čáslavského sněmu.

Druhý syn Markvartův, Zdislav Mnich zvaný též Sokol z Roudnice, se stal v roce 1436 zásluhou kněze Ambrože hejtmanem husitského Hradce Králové. Následujícího roku uzavřel mír s císařem Zikmundem a dal mu otevřít hradecké brány. Roku 1438 dobyl a vypálil Zdislavovu tvrz Jetřich z Miletínka. Zdislav se pak usadil v Tuněchodech u Chrudimi. Zdislavův syn Jan Mnich vyměnil část vsi roku 1457 se Soběslavem z Miletínka za Novou Ves, druhou část vsi držel Janův bratr, Jindřich. Sídlo však již nebylo obnoveno a o vesnic se dělilo více majitelů, po Soběslavovi z Miletínka část vsi drželi vladykové z Bukovky, druhou část Radíkovští z Hrádku. Po sloučení obou částí vsi prodal Martin Radíkovský z Hrádku celou Roudnici roku 1513 Vilémovi z Pernštejna a učinil ji součástí svého pardubického panství. Po roce 1560 přešla Roudnice s pardubickým panstvím do majetku královské koruny až do zrušení nevolnictví v roce 1848. V dolní části Roudnice byly čtyři statky, v horní části tři.

V roce 1622 se v obci usadil rod Veverků, ke kterému patří pozdější bratranci Veverkové, vynálezci ruchadla. Roudnickým rodákem byl i Matěj Chvojka (1755 – 1791), jeden z vůdců povstání sedláků v roce 1775. Nebyl iniciátorem povstání, do jeho čela byl postaven v poslední chvíli. Byl vzdělán v Latinských školách v Hradci Králové. Zemřel na tuberkulózu.

Školní vyučování bylo počátkem 19. století v čp. 50 a později v bývalém hostinci Na kopečku. Nová škola byla postavena v roce 1875 a vyučovalo se zde také ručním ženským pracím. Škola byla upravena v roce 1959. Po polovině minulého století byla na Horkách cihelna.

Z Roudnice pochází i otec slavného polského malíře Jana Matějky – František Matějka. Jeho nejznámější obraz je Bitva u Grünwaldu, které se snad zúčastnil i Jan Žižka, který je také na Matějkově obraze. V 20. století se potomci tohoto malíře vrátili zpět do Čech.

Před druhou světovou válkou byly zahájeny meliorace, které byly dokončeny až po válce. V lednu 1945 byla zahájena stavba letiště od Roudnice směrem k Libčanům. Po vybudování letiště měli být obyvatelé vesnice vystěhováni.

Ve vesnici byly tři divadelní spolky, ale jejich činnost byla proměnná. V roce 1966 bylo v Roudnici otevřeno Chvojkovo divadlo v přírodě.

Archeologie

Stopy po předhistorickém osídlení jsou v katastru Roudnice časté. V lese u samoty Horka byly v roce 1865 nalezeny bronzové předměty. Na polích směrem k Boharyni bylo nalezeno popelnicové pohřebiště a kamenné nástroje. Při stavbě silnice byly nalezeny zlaté stočené drátky, z mladší doby bronzové, u Proboštovy stodoly kamenná sekerka. Na poli mezi Roudnicí a Syrovátkou byla zjištěna sídelní jáma a kamenný mlýnek na obilí.

Roudnická tvrz stávala v severozápadní části katastru směrem k Homoli. Ještě počátkem 20. století byly patrné zbytky opevnění. Tvrz snad byla dobře opevněna a vztahoval se k ní místní název Turyň. Zanikla a nezůstaly po ní žádné stopy. Pověst se zmiňuje o rytířích Turkyňkových, kterým měla tvrz patřit.

Kulturní památky nemovitě chráněné i jiné:

- § Č. III. 687, dům čp. 21, domek Matěje Chvojky, jednoho z vůdců povstání r. 1775. Původní domek shořel.
- Novější domek znešvařen třídílnými okny v štítě, jsou zachovány starší prvky na fasádách, památková ochrana zrušena.
- § Č. II. 688, zemědělská usedlost čp. 9 patřila rodu Veverkových. Zachovaný objekt i s historickými konstrukcemi. Polygonální stodola z 1. poloviny 18. století, špýchárek z r. 1850.
- § Č. III. 686/1, č. 686/2, selský statek čp. 12. Zlidovělý klasicismus, statek má obytné stavení (1) a stodolu (2). Obytná budova má bohatě zdobené průčelí s letopočtem 1852. Stodola má klasicistní stlačené oválové oblouky nad vjezdy.

Kromě památek uvedených v seznamu jsou v obci i další cenné stavby, které by si zasloužily ochranu:

- § Dva kamenné kříže, v Horní Roudnici z r. 1831, v Dolní Roudnici z r. 1843.
- § Pseudorománské a pseudogotické domy č. 19 a 22 z první poloviny 19. století.
- § Čp. 115 pseudoslohová vila v sousedství prodejny potravin se zajímavě řešenou fasádou byly porušena nevhodnou výměnou oken.
- § Areál přilehlého sousedního statku s okny namalovanými na fasádě,
- § Čp. 98 podélné stavení se zachovalým průčelím a krámkem v přízemí,
- § Statky čp. 30 (Müllerův statek), 31, 32 v západní části obce. Všechny tři stavby i s hospodářskými staveními a stodolami představují stavby koncipované v minulém století jako ukázka uspořádání selského hospodářství.